

ЗВІТ
керівника наукового гуртка
«ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЛІНГВІСТА»
Матвієнко Лесі
підсумки роботи наукового гуртка кафедри гуманітарних
2024-2025 навчальний

Протягом 2024–2025 навчального року науковий гурток «Програмне забезпечення професійної діяльності лінгвіста» провів дев'ять засідань. Участь у роботі гуртка брали здобувачі вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» другого (магістерського) рівня. Метою гуртка було поглиблене ознайомлення студентів із сучасними програмними засобами, що застосовуються у сфері автоматичного розпізнавання мовлення, корпусної та прикладної лінгвістики, а також розвиток практичних навичок роботи з новітніми технологіями у філології.

Перше засідання (вересень 2024 р.) мало організаційний характер. Було обговорено та затверджено план роботи наукового гуртка на 2024–2025 навчальний рік. Керівник гуртка ознайомив здобувачів вищої освіти із головними напрямками досліджень та запропонував розподіл тем для індивідуальних і колективних доповідей. Учасники мали змогу висловити свої пропозиції, які були враховані при формуванні остаточного плану. Особливу увагу було приділено необхідності інтеграції новітніх програмних рішень у лінгвістичні дослідження та можливості їх практичного використання.

Темою другого засідання (жовтень 2024 р.) було «Вступ до автоматичного розпізнавання мовлення». Здобувачі ознайомилися з історією розвитку цієї технології, її основними принципами та сучасними програмами (Google Speech-to-Text, Microsoft Azure Speech, Whisper та ін.). В доповіді Онипченка Артема було розглянуто приклади застосування у лінгвістиці та перекладознавстві: створення корпусів усного мовлення, автоматизація перекладацької діяльності, обробка медіа-контенту. Обговорення викликало жвавий інтерес, адже багато здобувачів виявили готовність спробувати роботу з програмами для власних наукових проєктів.

Третє засідання (листопад 2024 р.) присвячене темі «Аналіз точності розпізнавання мовлення». Керівниця гуртка, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської і української філології Леся Матвієнко представила методики оцінки ефективності програм: коефіцієнт помилок розпізнавання (WER), фактори впливу на якість (шумове середовище, акценти, швидкість мовлення). Було розглянуто можливості покращення точності шляхом навчання систем на додаткових даних. Особливу увагу приділено аналізу точності для різних мов – української, англійської та німецької. Члени гуртка виконали практичні завдання з тестування кількох онлайн-сервісів. За результатами роботи гуртка було подано та надруковано тези до збірника VI Всеукраїнської

науково-практичної конференції «Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика».

Четверте засідання (грудень 2024 р.) пройшло в форматі круглого столу «Практичне використання програм для лінгвістичних досліджень». Здобувачі вищої освіти та керівниця гуртка обмінялися досвідом роботи з програмами для корпусної лінгвістики, семантичного аналізу та автоматичного перекладу. Було розглянуто практичні кейси використання Speech-to-Text у навчальних і наукових цілях. Учасники гуртка Максим Кривчун та Єлизавета Пищимуха підготували короткі презентації власних мініпроектів. Засідання завершилося підбиттям підсумків роботи гуртка за I семестр.

П'яте засідання (лютий 2025 р.) присвячене темі «Тренування мовних моделей». Завдяки доповіді керівниці гуртка, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської і української філології Леся Матвієнко члени гуртка ознайомилися з принципами навчання моделей на основі великих корпусів текстів і мовлення. Розглядалися методи fine-tuning та transfer learning. Бойко Ярослав та Радченко Руслан виступили з доповідями про переваги відкритих моделей (Whisper, Vosk) у порівнянні з комерційними. Було проведено практичну демонстрацію навчання моделі на українському корпусі аудіозаписів.

Шосте засідання (березень 2025 р.) передбачало розгляд теми «Семантичний аналіз розпізнаного мовлення». Члени гуртка вивчали можливості автоматичних програм для аналізу змісту та тематики текстів. В доповіді Щеглова Віталія розглядалися методи тематичного моделювання (LDA, BERT-based clustering), виділення ключових слів та виявлення смислових полів. Учасники продемонстрували власні приклади обробки транскрибованих текстів із використанням Python-бібліотек (NLTK, spaCy).

В межах сьомого засідання (квітень 2025 р.) розглядалася тема «Ідентифікація акцентів та діалектів». В межах наукової дискусії розглянуто сучасні програми та алгоритми, що дозволяють визначати регіональні варіанти мовлення. За результатами доповіді керівниці гуртка, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської і української філології Леся Матвієнко ознайомилися з дослідженнями у сфері соціолінгвістики, де акцент і діалект виступають ключовими маркерами мовної ідентичності. Засідання мало практичний характер: учасники тестували системи, які аналізують вимову та виявляють акцентні особливості.

Восьме засідання (травень 2025 р.) передбачало обговорювалися проблеми конфіденційності персональних даних, ризики помилок у розпізнаванні та відповідальність за їх використання. Оніпченко Артем та Єлизавета Пищимуха підготували презентації щодо практичних прикладів використання мовних технологій у судовій практиці, журналістиці та освіті. Здобувачі дискутували щодо меж допустимого використання ІІІ у філологічних дослідженнях.

Дев'яте (підсумкове) засідання (червень 2025 р.). На завершальному засіданні було підбито підсумки роботи гуртка за навчальний рік. Члени гуртка обговорили досягнення, зокрема участь у конференції, напрацювання у сфері

автоматичного розпізнавання мовлення та семантичного аналізу. Було визначено напрями роботи на 2025–2026 навчальний рік: розвиток досліджень із машинного перекладу, розширення практики застосування мовних моделей та активізація участі студентів у наукових публікаціях.

Таким чином, робота наукового гуртка у 2024–2025 навчальному році сприяла формуванню у здобувачів вищої освіти практичних навичок роботи з сучасними програмними засобами, розвитку аналітичного мислення та підвищенню рівня їхньої науково-дослідницької компетентності.

27 червня 2025 року

Керівник гуртка

Леся МАТВІЄНКО